

236 C10 67

EXERCITATIONUM PHILOSOPHICARUM
TERTIA ET VICESIMA,

quæ est,

DE

CORPORE.

QVAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

SUB PRÆSIDIO

Clarissimi Viri,

D. BURCHERI DE VOLDER, Medicinæ
& Philosophiæ Doctoris, hujusque, ut & Ma-
theseos in Illustri Academia Lugd.
Batav. Professoris Ordinarii.

Publice defendendam assumit

JACOBUS ERCKELEN, DORDRAC.-BAT:

Ad diem 30. Ian. loco horisque solitis.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud ABRAHAMUM ELZEVIER,
Academiæ Typographum. M DC XCII.

Spectatissimo, & omni humanitate conspicuo Viro,
D. JOHANNI van EYSDEN, M. D. Practi-
co expertissimo, Ecclesiæ Christi apud Dor-
dracenos seniori religiosissimo, vigilantissi-
mo, vitrici filio, sed germani fratris instar
semper colendo.

NEC NON

Clarissimo, Doctissimoque viro,

D. SALOMONI van TIL, Ecclesiæ Christi,
quæ Dordraci est, Pastori fidelissimo, fa-
cundissimo, ibidemque Gymnasi Illustris
Professori dignissimo, Theologo ut & Phi-
losopho ex summis, Præceptori suo mul-
tum de se merito.

UT ET

Celeberrimo & Acutissimo Viro,

D. BURCHERO DE VOLDER, Medicinæ
& Philosophiæ Doctore, hujusque faculta-
tis, ut & Matheseos in Academia Lugd.
Batava Professore longe meritissimo, Præsi-
di suo semper honorando.

Hæc Theses

D. D. D.

JACOB ERCKELENS.
defendens.

EXERCITATIONUM PHILOSOPHICARUM

TERTIA ET VICESIMA,

quæ est,

D E

CORPORE.

T H E S I S XVIII.

erum hac in assertione ulterius confirmanda ne morer diutius, desinam, postquam rei nostræ applicuero commune hoc axioma. *Id, quo posito res ponitur, & sublato tollitur, rei istius constituere Naturam.* Posito autem corpore extensionem poni, apud omnes est in confesso. Sed de hoc lis est, an posita extensione ponatur Corpus. Qua de re cum am-

prior agendi sit futurus locus, ubi examinaturi sumus ea, quæ circa inane spatium *Cartesio* opponit *I. Pr.* verbulo nunc monere sufficiet. Si detur alicubi extensio, eam aut esse substantiam, aut substantiæ modum; tertium enim procul omni dubio ne concipi quidem potest; Sin prius, illa erit substantia extensa: Sin vero sit substantiæ modus, certe in erit illa substantiæ extensæ; adeoque, quidquid hujus sit, certum est ubicunque est extensio, illic substantiam extensam esse, hoc est, illic esse corpus. Utut enim nonnulli extensionem corporis negant constituere Naturam, nemo tamen est, quod sciam, qui substantiam, quæ extensa est, neget esse Corpus. Posita igitur extensione ponetur substantia extensa, sive Corpus. Corpus autem sublata extensione tolli, vel ex eo liquet, quod si cogitatione à corpore removeam omnem extensionem, omnem magnitudinem, longitudinem, latitudinem & profunditatem, tollantur

simul omnia, tollantur omnes sensibiles qualitates, omnis figura, omne denique id, quod in Corpore percipio. Quare cum posita extensione ponatur Corpus, sublata tollatur, extensio, eaque sola faciet Naturam Corporis.

X I X.

Ex quibus sponte sua sequitur, *spatium*, in quo Corpus esse dicitur, esse idem cum Corpore; cum eandem habeat extensionem, quam Corpus; Nam in eo conceptu, quem voce spatii designo, involvitur magnitudo & figura externa Corporis, sed idem hicce conceptus est conceptus Corporis, quod in eo spatium est, modo illud in genere considerem, & ad peculiare hujus Corporis proprietates non attendam. Quare cum voces spatii & Corporis in genere, eidem conceptui conveniant, erunt voces idem significantes, quæque idcirco eidem rei, non diversis applicari debeant. Idem ergo erit *spatium* & *Corpus*.

X X.

Quod si sit, per se patet nullum posse dari *inane spatium*. Nam si spatium idem sit cum Corpore, ubicunque certe spatium est, illic Corpus est: & certe ut fieri non potest, ut generales, quas consideramus in Corpore proprietates, alicubi sint, absque ullis particularibus, & viceversa; sic nec fieri potest, ut spatium, quod generatim denotat magnitudinem & figuram externam, adeoque generales proprietates Corporum, sit absque ullis peculiaribus Corporis proprietatibus, & viceversa. Quibus consentaneum est, *spatium inane*, hoc est, magnitudo & figura Corporis, absque Corpore ipso, sive Corpus absque Corpore, manifestam involvere repugnantiam. Verum hoc hic breviter attigisse sufficiat. Necessarium enim erit in responsionibus ad ea, quæ contra has assertiones adducit V. III. hanc rem tractare latius.

X X I.

Id itaque nunc restat, ut expendamus, quantum virium sit in illis argumentis, quibus R. Ep. omnia hæc, quæ hactenus stabilivimus falsitatis convinci existimat: ea autem dupliciter esse generis reperio; quædam, quæ *fuse, & non infeliciter disputata*, ait, à Philosophis, quorum præcipua §. II. c. v. breviter enumerat, dein quæ §. III. hisce de suo addit. Singula videamus. Primum, ex iis, quæ ab aliis jam deprehensa sunt, vitium in eo ponit, quod *falso censeat Cartesius, id primum in corpore & cognosci & esse,*
quod

quod sit extensum; prius enim esse habere partes à partibus secretas & divisas, quam esse extensum. Sed de eo non multum laborabit Cartesius, utrum Corporis natura in extensione ponatur, an vero in eo, quod habeat partes à partibus distinctas. Existimabit enim, nec opinor injuria, dicere Corpus extensum esse, vel corpus habere partes à partibus distinctas, esse duobus diversis loquendi modis, rem unam dicere eandemque. Dico autem partes à partibus distinctas, non vero cum *Ill. V.* partes à partibus secretas & divisas, ne forte hic loquendi modus lucum alicui faciat, qui distinctas partes etiam in continuo & indiviso corpore facile intelligi putet, non ita vero partes à partibus secretas & divisas. Nec dubito tamen, quin hac in re mecum faciat *Ill. Pr.* Neque enim per habere partes à partibus secretas & divisas intelligit, opinor, habere partes vere facta divisione à se invicem separatas, divisaque, sed partes à partibus ita distinctas, ut licet jam secretæ, separataeque non sint separari tamen à se invicem, dividique queant. Hoc autem certe non haberent corpora, nisi forent extensa. Tales itaque partes habere, est extensum esse & viceversa, nec alterum ab altero quidquam in re ipsa differt. Quod tamen non impedit, quin rectius dicatur Corporis Naturam consistere in extensione, quam in eo, quod partes habeat à partibus, eo, quo dixi, sensu, secretas, divisaque. Hoc enim posteriori conceptu quidquid dicat *V. Ill.* conceptus extensionis manifeste est prior, cum hoc ille nitatur. Posterior enim hie conceptus, non includit, corpus revera dividi, sed posse dividi. Hoc autem posse dividi consequens est alicujus rei, quod in corpore ipso est, & fundamentum est hujus potentiae, cur omne corpus possit dividi. Hoc igitur fundamentum, ex quo posse corpus dividi fluit, erit prius in conceptu ipsa illa ad divisionem potentia; omnis siquidem potentia absque fundamento suo considerata *mera notio Logica* est, quæ in re nihil ponit; Hoc autem fundamentum cur corpus omne possit dividi, manifeste est ipsa extensio.

X X I I.

Deinde arguit, confundi à Cartesio extensionem cum re extensa; qua si distinguantur, uti par est, & uti factum nonnunquam ab eo est, inventum iri in re extensa, aliquid, in quo extensio recipiatur, eique suppositum sit. Cartesium hic confundere, (siquidem, res eadem pro iisdem habere, confundere alteram cum altera dicendum

dam sit,) extensionem cum re extensa, verum est. Illa autem duo à *Cartesio* nonnunquam distincta fuisse, ut non memini, sic si hoc fecerit unquam, quin male fecerit, nullus dubito. Licet enim nullum attributum sit, quod non ascribatur rei, & cui non soleamus addere vocem rei, sive substantiæ, ut cum *rem* sive *substantiam* dicimus *cogitantem, extensam*, ineptum tamen prorsus foret, id quod hic *rem* sive *substantiam* dicimus concipere tanquam aliquid, ab ipsa cogitatione, extensioneve diversum, illis tamen ambabus commune. Hoc enim si fiat, sequeretur tam extensionem, quam cogitationem esse accidentia illius communis substantiæ, ideoque eandem esse rem, in quam vel extensio vel cogitatio possit cadere; adeoque rem extensam & cogitantem, Corpus & mentem esse substantiam ejusdem naturæ solis hisce extensionis & cogitationis accidentibus secretam, quod non facile quis dixerit. Vox certe hæc *rei* sive *substantiæ* non tam ad ipsas res extra nos positas pertinet, quam ad nostrum res concipiendi modum, nec tam denotat, quidnam in ipsa re sit, quam quo modo nos rem concipiamus. Certe ubi substantiam extensam & cogitantem, concipio, illa vox substantiæ, nihil designat, quod idem in re extensa & cogitante reperiat, sed solummodo nos tam extensionis, quam cogitationis naturam concipere se solis, quod ipsis rebus profecto plane externum est. Quod ut pateat evidentius, concipiamus Deum O. M. produxisse duas substantias toto genere à se invicem distinctas, ita ut nihil reale sit in una, quod etiam sit in altera. Hoc enim fieri posse cum non repugnet, imo cum in substantia cogitante & extensa hujus quod dico habeamus exemplum, hæc assumptio non erit, nisi fallor, *μέγα λίαν αἴτημα*. Nonne itaque hoc in casu utraque hæc concipietur se sola? Nonne utraque dicetur *res* sive *substantia*? Quæ tamen binæ cum in se nihil habeant commune, ut supponimus, manifestum erit voces *rei* & *substantiæ* non designare aliquid ab attributis rei & substantiæ diversum præter modum, quo à nobis concipitur, qui modus concipiendi ad rei naturam certe non pertinet. Quidquid enim hæc voces designant, idem quid designant, quod cum in ipsis rebus non sit, erit tantum in conceptu nostro.

X X I I I.

Nec infirior tamen, quin innumeris in casibus ea, quæ rebus adscribuntur, recte distinguantur ab ipsis rebus, quibus adscribun-

buntur. Hoc enim ut locum habet in omnibus illis, quæ rei ad
sunt ab externa causa, sic nequaquam in illis, quæ rei adsunt
ab ipsa rei natura: recte enim si quis agat de motu rei extensæ,
motum ab ipsa re-extensa distinxerit. Hic enim cum à causa
externa rei adsit poterit non adesse. Idem autem *attributis essentialibus*,
si ita loqui liceat, quæ propriè sunt attributa, cum priora
tantum sint accidentia & modi, applicare velle perquam foret
absonum. Quod enim ex rei natura fluit, estque idcirco rei *es-*
sentiale, sine eo illa res nec concipi nec existere potest. Hoc ipsam
rei naturam involvit, à qua idcirco male distinguitur. Quare
aut *extensio non est essentialis attributum* rei extensæ, aut si est, ut
hoc urget *Cartesius*, male ab illa re distinguitur. Quod ipsum
Dialectici (licet illorum abstractis cogitandi modis originem
suam debeat, quod ait *V. Ill. inventum iri in re extensa aliquid, in*
quo extensio recipiatur, eique suppositum sit) agnoverunt satis per-
spicue, dum in *Subiecti & Adjuncti* definitionibus expresse ca-
vent, ut illud, quod *subiecto* adjungitur sit *præter essentialiam*. Illa
enim, quæ ex subiecti essentialia fluunt, non tam adjunguntur sub-
jecto, quam ipsum subiectum constituunt: male itaque cogi-
tatione nostra, abstrahimus instar accidentiam essentialiam rei aut
attributa rei essentialia, sive ex Natura rei fluentia, & cum ea
reciprocantia ab ipsa Natura rei. Profecto si omnia attributa
contendamus distingui à re, cujus sunt attributa, adeoque &
extensionem à re quæ extensa est, velimusque illam rem, ut
loquitur *Ill. Ep. esse aliquid, in quo illud attributum sive in nostro*
casu extensio recipiatur, eique suppositum sit, sequetur, illum qui
hoc attributum, extensionem ex. gr. novit, non nosse tamen
rem extensam, utpote quæ ab extensione distincta est. Novit
idcirco accidens tantum aliquod Corporis, ipsum Corpus non
novit. Imo quod magis est, nulla unquam ratione ad substan-
tiæ hujus notitiam pervenire poterit. Nam si vel maxime sup-
ponatur pervenisse ad aliquam hujus substantiæ, quæ extensa
est, notitiam, fieret hoc certe per aliquam notionem, quam in
mente efformaret, & qua attributum aliquod hujus substantiæ
perciperet. Hoc autem rursus attributum, siquidem omnia at-
tributa distinguantur à re, cujus sint attributa, necessario con-
cipiatur diversum à *re quæ illud recipit, eique supposita sit*. Non-
dum ergo habemus aliquam substantiæ notitiam, utpote quæ
pari

pari jure ac ab extensione ab hoc altero attributo distinguitur. Redit itaque de natura substantiæ ipsius eadem quæstio. Qua ratione manifestum sit, nos necessario aut progressuros in infinitum, quod absurdum est; aut tandem perventuros ad aliquod attributum, quod cum re, cujus est attributum, unum idemque sit, quodque idcirco cum ipsa re recipitur; quale attributum *Corporis Cartesius* contendit esse *Extensionem, Mentis Cogitationem.*

Annexa Respondentis.

I.

Motus non fluit ex natura corporis sed tantum in corpore modus est.

II.

Nulla motus causa assignari potest præter Deum, qui certam quandam quantitatem produxit, an vero semper eandem sive æqualem conservet, incertum est.

III.

Omne corpus cujus particulae juxta se invicem quiescunt durum est.

IV.

Illam autem quies particularum non est unica causa duritiæ.

V.

Divisibile est omne corpus in particulas numero infinitas.

VI.

Infinitum infinito potest esse majus.

VII.

Vnde liquet omnes illas ratiocinationes, quæ ex eo quod infinitum infinito majus esse non possit, deducuntur, mancas esse.

VIII.

Mundus est indefinitus.

F I N I S.

